

*Шевченко Валентина Сергіївна,
студентка III курсу, групи ЦГЮ-201
юридичного факультету
Національного університету «Чернігівська політехніка»*

*Козинець Олена Гаврилівна,
кандидат історичних наук, доцент,
завідувачка кафедри правоохоронної діяльності та
загальноправових дисциплін
Національного університету «Чернігівська політехніка»*

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВЕРХОВНОГО СУДУ США

США – це федеративна президентська республіка. Як і в кожній республіці державна влада в США розділена на три гілки: законодавча, виконавча та судова. В Конституції США 1787 року (далі – Конституція США) зазначається, що судова влада надається Верховному суду та іншим нижчестоящим судам [1].

Статус цього органу в системі державної влади США є дуже високим, тому його досліджують багато вчених конституційного права, зокрема З. А. Добош, О. Саломатін, О. Стеценко та ін..

Досвід побудови судової влади в США є необхідним для побудови незалежного та справедливого суду. При дослідженні Верховного суду США необхідно розкрити правовий статус його суддів. Згідно розділу 1 ст. 3 Конституції США судді як Верховного суду, так і нижчих судів займають свої посади поки поведуться бездоганно, і у встановлені терміни отримують винагороду, яка не може зменшуватися під час перебування на посаді. Згідно розділу 2 ст. 2 тієї ж Конституції саме Президент за порадою та згодою Сенату може призначати суддів Верховного суду та нижчих судів. Конгрес може законом надати право на власний розсуд Президентові, судам і головним департаментам призначати низових посадових осіб [1]. Такий порядок призначення забезпечує незалежність, а також участь законодавчої та виконавчої влади у формуванні складу суддів Верховного суду.

Необхідно також зазначити, що Верховний суд США є судом першої інстанції (амер. аналог - «початкової юрисдикції») лише за двома видами справ: за позовами одного штату до іншого (як правило, з питань кордонів) та у справах, що

стосуються іноземних дипломатів. За іншими видами справ Верховний суд є установою касаційної інстанції (амер. - «апеляційної юрисдикції»), що охоплює федеральну систему розподілу підсудностей і обмежується характером сторін (федеральна міжштатна юрисдикція поширюється на справи, учасниками яких є резиденти різних штатів) може виникати з Конституції, федерального закону, угоди тощо) [2].

Конституцією США не визначається кількість суддів. При цьому Судовий акт 1789 р. встановлював склад суду з 6 суддів: Головний суддя США та шість асоційованих суддів. У XIX ст. їх кількість збільшили до 9 суддів. Верховний суд проводить дві сесії кожен рік, одна з яких починається першого понеділка лютого, а інша – першого понеділка серпня.

Ст. 25 Судового акту 1789 р. передбачала, що Верховний Суд США мав право визнання недійсним певного нормативного акту органу виконавчої чи законодавчої влади (федеральної чи штату), якщо доводив невідповідність його положень Конституції [3]. Він здійснював конституційний судовий контроль – нагляд та перегляд за нормативно-правовими актами інших гілок влади та порядком їх прийняття. Однак не визначалося в який спосіб здійснювати такий судовий контроль.

Судовий прецедент є важливим джерелом права у правовій системі США. Тому необхідно розглянути вплив рішень Верховного суду на тлумачення Конституції США. Наприклад у висновку засідателя Верховного суду Джона Маршала у справі «Марбері проти Медісона» було висунуто три принципи, які лягли в основу американського конституційного права. По-перше, сама Конституція стоїть вище за звичайні закони, у тому числі прийняті Конгресом і підписані президентом. По-друге, Верховний суд має тлумачити Конституцію та визначати, «що говорить закон». І, по-третє, Суд скасовує закони, які на його думку суперечать Конституції [4, с. 7].

У 1936 р. суддя Верховного Суду США Л. Д. Брендіс (1916–1939 рр.) систематизував принципи, якими повинні керуватися суди, розглядаючи питання конституційного значення: 1) суди повинні розглянути питання лише після з'ясування «ступеня» такої необхідності; 2) суди мають тлумачити конституційну

норму тільки в тому обсязі, якого потребують обставини справи; 3) судам необхідно відмовитися розглядати питання, якщо сторони погоджуються вирішити спір позасудовим шляхом; 4) якщо виникає питання про чинність федерального закону, суди повинні спочатку здійснити тлумачення його положень, щоб уникнути визначення його конституційності [5, с. 80]. Можна розглядати таку діяльність як правотворчість, оскільки прецедентне право США дуже розвинуте та гнучке, а також воно базується на тлумаченні Конституції від якої інші закони є похідними.

Тому можна погодитись з думкою З. А. Добош, яка стверджує, що судова правотворчість Верховного Суду США поділяється на два види: 1) правотворчість щодо тлумачення конституційних норм і заповнення прогалів у правовому регулюванні; та 2) правотворчість, пов'язана зі створенням окремих нормативних актів – регламентів його діяльності, спеціальних меморандумів для службовців [6, с. 39].

Отже, Верховний суд є найвищим органом судової влади США. Його судді призначаються Президентом за погодженням Сенату. При цьому вони здійснюють правосуддя неупереджено та справедливо, що забезпечується стабільністю винагородження та безстроковість перебування на посаді, окрім певних випадків. Верховний суд є касаційною інстанцією майже в усіх видах справ. Водночас він є судом першої інстанції у справах між штатами та у справах іноземних дипломатів. Також Верховний суд США відповідно до своїх повноважень може тлумачити положення та встановлювати відповідність Конституції нормативно-правових актів інших органів державної влади та місцевого самоврядування.

Література:

1. Конституция Соединённых Штатов Америки. URL: https://www.constitutionfacts.com/content/constitution/files/USConstitution_Russian.pdf (дата звернення: 10.11.2022).
2. Стеценко О. «Верховные» дела суда. *Юридична практика*. 2007. № 6 (476). URL: <https://pravo.ua/articles/verhovnye-dela-suda/> (дата звернення: 10.11.2022).
3. The Judiciary Act; September 24, 1789. URL: https://avalon.law.yale.edu/18th_century/judiciary_act.asp (дата звернення: 10.11.2022).

10.11.2022).

4. Верховный суд США: Равное правосудие по закону / за ред. Н. Намба, М. Чунко і др. URL: https://static.america.gov/uploads/sites/8/2016/04/1303_US_Supreme_Court_Russian-LO.pdf (дата звернення: 10.11.2022).

5. Добош З. А. Конституційний контроль Верховного суду США: види правотворчості. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Юридичні науки. 2019. № 22. С. 34-40.

6. Бостан Л. М., Бостан С. К. Історія держави і права зарубіжних країн: 40 навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. 2-ге вид., перер. і доп. К.: Центр учбової літератури, 2008. 730 с.

*Медвідь Федір Михайлович,
доктор наук в галузі політології, кандидат філософських наук,
проф. МКА, академік Міжнародної академії безпеки життєдіяльності*

*Мудрій Андрій Володимирович,
здобувач,*

*Шаповалова Олена Валентинівна,
студентка
Міжрегіональна академія управління персоналом*

КОНСОЛІДАЦІЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІОГРАФІЇ

З метою посилення консолідації українського суспільства, зміцнення його стійкості в умовах зростання гібридних загроз, інформаційно-пропагандистського, морально-психологічного тиску на суспільну свідомість Указом Президента України від 14 лютого 2022 року оголошено 16 лютого 2022 року Днем єднання[57]. Термін державність розкриває взаємодію органів державної влади і суспільства, яка спрямована на забезпечення існування та функціонування самої держави, окреслює її риси та особливості на конкретному історичному етапі розвитку[2, с. 205;58; 51; 55;56;59]. Консолідація (від лат. consolidatio – об'єднання, спільність, зміцнення) – процес об'єднання, зміцнення єдності і згуртованості